

CLAVDIA STEPACHINA: FILE DIN ACTIVITATEA DIDACTICĂ ȘI ȘTIINȚIFICĂ

Valentina URSU

ABSTRACT

Clavdia Stepachina was the teacher and the manager who helped to increase the efficiency of the training of students, teachers and managers from different institutions in the USSR. From 1968 until his retirement he worked at the „Ion Creangă” State Pedagogical University in Chisinau, performing various functions: university lecturer, head of department, interim dean. He undertook a large scientific and extra-curricular activity.

Keywords: *initiative, perseverance, scientific research, civic activism.*

Date biografice

Clavdia Stepachina s-a născut la 9 decembrie 1927 în loc. Troițk, r-nul Kocenevo, regiunea Novosibirsk. Studiile generale le face la Școala medie din st. Kocenevo, reg. Novosibirsk, în perioada 1936–1946. După absolvirea școlii, este admisă la Facultatea de Istorie a Institutului Pedagogic de Stat din Novosibirsk. Aici urmează concomitent și cursul facultativ de psihologie. În anul 1950 absolvește facultatea, primind calificarea de profesor de istorie, precum și dreptul de a prezenta și cursul de psihologie. Este repartizată la Școala Pedagogică din Cerepanovo în calitate de profesoare de istorie.¹

În anul 1952 se strămută cu traiul în or. Chișinău. La propunerea Comitetului orașenesc Chișinău al Comsomolului, este angajată în calitate de șefă a secției pionierești și de masă a Palatului Pionierilor. În anul 1953, prin Ordinul Ministrului Învățământului al RSSM, este transferată la Institutul de

---

¹ Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769.

Cercetări Științifice al Școlilor în calitate de cercetător științific inferior. În următorul an devine cercetător științific superior.²

În perioada 1963–1966 este aspirantă la Institutul de Cercetări Științifice a Problemelor Generale ale Educației (Institutul de Teorie și Istorie a Pedagogiei) al Academiei de Științe Pedagogice a URSS. Deja în anul 1967 susține cu succes teza de doctor în științe pedagogice cu tema: „Educația patriotismului socialist la adolescenți în cadrul activităților extrașcolare”.

Începând cu anul 1968, va activa la Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Inițial, prin concurs este angajată la Catedra de pedagogie și psihologie a Institutului Pedagogic. În anul 1971 i se conferă titlul de conferențiar universitar. Prin Ordinul Rectorului, în anii 1973–1974 va îndeplini funcția de decan-interimar al Facultății de Defectologie, iar începând cu anul 1978 și până în anul 1983 va fi șefa Catedrei de teorie și metodică a muncii educative de la Facultatea de Istorie și Pedagogie a IPS „Ion Creangă”. În anul 1983 este aleasă prin concurs în funcția de conferențiar universitar la Catedra bazele generale ale conducere din UPS „Ion Creangă”, activând până la pensionare.

Activitatea științifică

Își începe activitatea științifică la Institutul de Cercetări Științifice al Școlilor din cadrul Ministerului Învățământului Public din RSSM în anul 1953. „În perioada de activitate în cadrul institutului s-a remarcat ca un cercetător capabil, tenace și activ în domeniul științelor pedagogice. În ultimii ani a întreprins investigații în domeniul educației patriotice a elevilor pe exemplul școlilor din Moldova, care a finalizat cu susținerea tezei de candidat în științe pedagogice”, se menționează în Referința despre activitatea C. Stepachina semnată de către directorul Institutului I. Russu³.

Va beneficia de mai multe formări. Bunăoară, în perioada 1 septembrie–31 decembrie 1971 va urma cursul deplin al stagiului de formare continuă în domeniul pedagogiei în cadrul Institutului de Perfecționare a Profesorilor Disciplinelor Pedagogice de la universități și institute pedagogice ale Academiei de Științe Pedagogice din URSS. În Scrisoarea de însoțire de la finele stagiului, rectorul Institutului E. Kosteășkin menționează: „Stepachina C.I. a frecventat sistematic orele, a participat activ în cadrul seminarelor, a prezentat comunicări prin intermediul Societății „Știința” pentru populația or. Moscova. De sine stătător a cercetat tema: *Probleme ale mișcării comuniste a copiilor din Moldova*, la finele căreia a prezentat un referat apreciat foarte înalt de către consultantul științific V. Hancin.”⁴

---

² Ibidem, f. 1, 1a.

³ Referință pentru C. Stepachina, cercetător științific superior al Institutului de cercetări științifice al școlilor din 20 iunie 1968: În: Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769, f. 11-12.

⁴ Scrisoarea de însoțire de la finele stagiului, semnată de Rectorul Institutului de Perfecționare a Profesorilor Disciplinelor Pedagogice de la universități și institute pedagogice a Academiei de

De mai multe ori a fost invitată la Academia de Științe Pedagogice din Moscova în calitate de coautor al lucrărilor științifice și metodicodidactice⁵. A participat la ședințele comisiilor științifice ale Ministerului Învățământului al URSS⁶, la conferințele științifico-practice organizate de Direcția generală a Taberei pionierești unionale „Artek”⁷.

Concomitent, a desfășurat stagii în cadrul instituțiilor științifice din RSSM. Astfel, în perioada 16 septembrie – 15 octombrie 1986 s-a aflat la un stagiul de formare în cadrul Secției de Filosofie și Drept a Academiei de Științe din RSS Moldovenească⁸.

Preocupările științifice s-au axat pe studierea diverselor aspecte ale educației: probleme ale educației patriotice, istoria mișcării copiilor din RSSM, orientarea profesională a elevilor, viața și activitatea unor personalități ale vieții politice și sociale. Este autoarea unei monografii, a mai multor articole enciclopedice, coautoare a culegerilor de studii, editate la Chișinău și Moscova, a broșurilor. A publicat mai multe articole în revistele *Культура*, *Инвэцэторул советик*, în ziarele *Учительская газета*, *Вечерний Кишинёв*, *Советская Молдавия*, *Молодёжь Молдавии*, *Скынтея ленинистэ*, *Фемя Молдовеї* etc.

A condus Laboratorul de cercetări științifice al Catedrei de teorie și metodică a muncii educative *Colaborarea așezămintelor educative extrașcolare cu organizațiile pionierești și comsomoliste în educația comunistă a tinerei generații*, coordonat de Institutul de Cercetări Științifice a Problemelor Generale în Educație a Academiei de Științe Pedagogice din URSS. În comun cu profesorii catedrei, au fost elaborate două lucrări: *Probleme ale educației ideologico-morale a pionierilor în contextul colaborării diferitor institute sociale și Educația internațională și prin muncă a pionierilor*.⁹

A prezentat comunicări la conferințe științifice organizate în cadrul Institutului, conferințe republicane, desfășurate la Chișinău, Ungheni, Ceadâr-Lunga, Telenești etc., precum și la conferințe unionale.

A întreprins o vastă activitate de dirijare a investigațiilor științifice ale studenților. A coordonat elaborarea comunicărilor și a lucrărilor științifice a peste

---

Științe Pedagogice din URSS, E. Kosteășkin, din 20 ianuarie 1972. În: Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769, f. 30.

⁵ Invitația lui B. Șirvindt, șeful Direcției Pedagogia muncii cu copiii din cadrul Institutului de Cercetări Științifice a Problemelor Generale în Educație a Academiei de Științe Pedagogice a URSS din 26 ianuarie 1973. În: Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769, f. 31.

⁶ Invitația adresată Rectorului IP din Chișinău I. Borșevici din 30 octombrie 1978. În: Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769, f. 46..

⁷ Invitația șefului Direcției generale a Taberei pionierești unionale *Artek* V. Nikulin din 23 august 1982. În: Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769, f. 59.

⁸ Extras din Ordinul nr. 53 a secției de Filosofie și Drept a Academiei de Științe a RSSM din 17 septembrie 1986. În: Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769, f. 62.

⁹ Raportul docentului C. Stepachina despre activitatea în perioada 1976-1981. În: Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769, f. 51-53.

50 de studenți. Unele dintre acestea au fost prezentate la foruri republicane și unionale. Bunăoară, Badaniuc E. și Kagan M. au prezentat comunicări la Conferința științifică pentru colaboratorii din sistemul învățământului profesional-tehnic din 21 februarie 1975¹⁰.

Rezultatele cercetărilor științifice au fost prezentate în peste 400 de luări de cuvânt, precum și în cadrul mai multor emisiuni televizate, unde au fost expuse aspecte cu referire la educația în familie, educația morală, cultura comunicării etc.¹¹

Activitatea didactico-metodică

Clavdia Stepachina a realizat o fructuoasă activitate didactică. În perioada 1971–1976 a prezentat cursurile de *Istorie a pedagogiei și Pedagogie* studenților de la secția cu frecvență la zi și cu frecvență redusă de la mai multe facultăți ale Institutului. Lecțiile s-au distins prin utilizarea unei game variate de metode: comunicări orale, discuții, referate, elaborarea materialelor didactice, pregătirea comunicărilor pentru conferințe studențești. La invitația C. Stepachina, la cursul de pedagogie au sosit specialiști din Moscova și Leningrad. A fost acordată atenție lucrului individual al studenților prin realizarea consultațiilor, colocviilor, evaluarea lucrului cu sursele primare etc.

Alături de decanul facultății Vl. Barbulat într-o ședință, 1978.
Foto din arhiva Catedrei geografie și patrimoniu cultural.

În perioada următoare, 1976–1981, va prezenta și alte cursuri de bază: *Introducere în specialitate* (la facultățile de Filologie, Istorie și Pedagogie), *Istoria ULCT din toată Uniunea și a Organizației pionierești unionale* (la Facultatea de Istorie și Pedagogie). A elaborat două cursuri opționale: *Bazele psihopedagogice ale lucrului cu copiii dificili* și *Bazele activității manageriale și educaționale în colectivele de muncă*.

---

¹⁰ Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769, f. 38, f. 52.

¹¹ Ibidem, f. 52.

A coordonat practica pedagogică a studenților de la toate facultățile în câteva perioade.

Cu un mesaj de salut în tabăra pentru copii *Строитель* din Condroița, Strașeni, alături de Directorul taberei Al. Șciogolev și instructoroa superioară de pionieri A. Bolucencov, 1980.
Foto din arhiva A. Bolucencov.

Începând cu anul 1983 și până în 1992 a prezentat cursuri managerilor instituțiilor de învățământ preuniversitar.

Oaspete la sărbătoarea primului sunet în școală, 1979. Foto din arhiva facultății.

Activitatea obștească

A îndeplinit numeroase funcții obștești: membru al Biroului Comitetului raional Lenin al Komsomolului din or. Chișinău (1952–1954); membru al Comitetului orășenesc al Komsomolului din Chișinău (1953–1956); membru al Comisiei Comitetului Central al Komsomolului din Moldova (1953–1957); președinte al Secției științifico-metodice a filialei orășenești și a Societății republicane *Știința* (1969–1981)¹²; secretar al organizației partidului comunist al Facultății de Istorie și Pedagogie a UPS; membru al Comisiei instructiv-metodice a Ministerului Învățământului din RSSM; Președinte al Consiliului artistic și membru al Consiliului de măiestrie pedagogică din cadrul Institutului Pedagogic etc.¹³ A îndeplinit mai multe sarcini ale CC al PCM, ale Comitetului orășenesc al PCM pe diverse probleme.

C. Stepachina la o conferință dedicată pedagogului A. Macarenco.
Foto din arhiva facultății.

A coordonat activitatea cluburilor pedagogice *Флаги на башнях* și *Товарищи*, a fost conducător al Seminarului metodic pentru tinerii profesori privind pedagogia școlii superioare, a fost mentor al grupelor de studenți, membru al Consiliului Facultății de Istorie și Pedagogie și al Consiliului Institutului Pedagogic „Ion Creangă”.

A luat cuvântul în fața pedagogilor, elevilor, părinților și populației din diferite localități ale republicii. A fost lector al Universității Marxism-Leninismului, al Școlii republicane pentru lucrătorii din domeniul muncii cu pionierii și komsomoliștii din cadrul CC al ULCT din Moldova.¹⁴

¹² Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769, f. 2.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Raport despre activitatea conferențiarului Catedrei de pedagogie și psihologie C. Stepachina în perioada 1971-1976. În: Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769, f. 36-39.

Munca și eforturile dnei Clavdia Stepachina au fost apreciate de autorități. A fost distinsă cu medalia *Pentru muncă destoinică; Eminent al învățământului public*; Medalia comemorativă a concursului unional în domeniul științelor umanistice, organizat de Ministerul Învățământului al URSS; diplome de onoare ale Ministerului Învățământului, CC al Komsomolului din URSS, CC al Komsomolului din Moldova, Societății *Știința*, Institutului Pedagogic de Stat „Ion Creangă”.

Administrația și colegii au apreciat munca asiduă și activitatea pedagogică și obștească întreprinsă de C. Stepachina de-a lungul timpului. Rectorul Institutului I. Borșevici scria în anul 1979: „Docentul C. Stepachina este un pedagog capabil și bine pregătit. Are o atitudine responsabilă față de activitățile întreprinse. C. Stepachina a obținut înalte rezultate în domeniul instructiv-educativ și de cercetare științifică. Depune eforturi pentru perfecționarea procesului de învățământ și calității pregătirii tinerilor specialiști”.¹⁵ Colegii de la Catedra teorie și metodică a muncii educative A. Silvestru, L. Rogalencova, M. Chiriac au apreciat nivelul înalt al activităților didactice, calitatea cercetărilor științifice, profesionalismul în propagarea realizărilor în domeniul pedagogiei, atitudinea față de studenți și elevi etc.¹⁶ Șeful catedrei Bazele științifice ale conducerii școlii, I. Izbeștschi, menționa: „C. Stepachina este un pedagog experimentat, un savant sânguincios, un bun lector, ce cunoaște școala”.¹⁷

Clavdia Stepachina împreună cu colegii și absolvenții facultății, promoția anului 1981.
Foto din arhiva facultății.

¹⁵ Referință pentru docentul Catedrei de pedagogie și psihologie a Institutului Pedagogic de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, semnată de I. Borșevici, M. Kalineonoc și A. Ghinsari, 1978. În: Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769, f. 34-35.

¹⁶ Extras din procesul-verbal al ședinței Catedrei de teorie și metodică a muncii educative din 22 septembrie 1981. În: Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769, f. 49-50.

¹⁷ Protocolul ședinței Catedrei bazele științifice ale conducerii școlii din 26 august 1983. În: Arhiva UPS „Ion Creangă”, Dosar 769, f. 53.

Personal am cunoscut-o ca șefă a catedrei, unde am rămas să muncesc după absolvirea Facultății de Istorie și Pedagogie. Dânsa a fost cea care mi-a propus să fiu angajată în calitate de asistent și mi-a încredințat prezentarea unor cursuri destul de dificile pentru un proaspăt absolvent. Dar a avut încredere în mine. Am beneficiat de sprijin și încurajare în toate activitățile didactico-metodice, atunci când făceam abia primii pași pe tărâmul pedagogiei școlii superioare. A fost un pedagog iscusit, cu mult tact pedagogic, un savant prodigios.